

Cap amunt, cap avall i dins

J. Leonardo Giménez

Cada dia se sent més la locució “cap a dalt”, dita vulgarment “pac a dalt”, i també l’antònima “cap a baix”, “pac a baix”. No comente res de la metàtesi “pac a”, perquè és una anomalia relativament fàcil d’esmenar en un context més normalitzat que l’actual, però sí que comentaré les altres. Formalment semblen molt valencianes, però no deixen de ser un calc innecessari del castellà. La llengua veïna usa “arriba” i “abajo”, tant en el sentit de situació com en el de direcció, cosa que contamina la nostra diferenciació. En castellà es pot dir correctament “Estamos aquí arriba/abajo” i “Vamos hacia arriba/abajo”. Enric Valor ja va dedicar, fa més de 30 anys, una lliçó en *Millorem el llenguatge* a eixa irregularitat, que l’atribuïa al parlar contaminat de la ciutat de València, però ara eixe calc s’ha escampat massa per a la bona salut de la nostra parla. En valencià es diferencien els adverbis “dalt/baix”, que són només de situació, de “amunt/avall”, que són de direcció, a banda dels casos de “davall” o “sota”, de manera que hem de recuperar en tots els àmbits les locucions de direcció “cap amunt” i “cap avall”. Per exemple: “Les xifres de l’atur van cap amunt, i això ens fa anar cap avall” o “Anem cap amunt, que allí dalt ens esperen els pares” o “he vist a Andreu que anava cap avall”. La situació sí que s’ha d’expressar amb “dalt” o “baix”: “Estem ací dalt una hora esperant-vos” i “La teua germana està baix, i no vol pujar tan alt”.

Una altra anomalia que últimament trobem és la locució “dins de”, seguida d’un període de temps: “Dins de dos setmanes cobrarem”, per a indicar que al cap de dos setmanes es cobrarà. És un altre calc del castellà, que mai s’havia dit, entre els valencianoparlants, que el vent lingüístic de ponent introduïx en la parla nostrada. En la nostra llengua l’usual és dir “D’ací a dos setmanes cobrarem”. Una frase com “Dins de dos anys la crisi desapareixerà” vol dir que pot desaparèixer en qualsevol moment entre ara i d’ací a dos anys, però en el sentit del castellà significa que desapareixerà una vegada hagen passat els dos anys. Els préstecs són moltes vegades necessaris per a la bona comunicació, però quan no calen són calcs prescindibles.

Article publicat en el Levante-EMV divendres 4 de gener del 2013